

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

О.В. Орлик

м. Одеса, Одеський національний економічний університет

Особливе місце серед різних видів безпеки займає безпека економічна. Забезпечення економічної безпеки виступає важливим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства, гарантом економічного зростання і підтримки економічної незалежності.

Конкурентоспроможність і економічна безпека є органічно пов'язаними категоріями. Якщо підприємство не забезпечило своєї економічної безпеки, воно не зможе утримати та в повному обсязі використати й свої конкурентні переваги, і, отже, неминуче втратить конкурентоспроможність [1].

Чим вище рівень розвитку факторів, що визначають конкурентоспроможність підприємства, тим більш воно стійке і життєздатне в умовах постійно виникаючих зовнішніх і внутрішніх загроз.

Можна відзначити, що економічна безпека в системі управління підприємством:

- це стан захищеності власників, керівництва і персоналу підприємства, матеріальних цінностей, фінансових та інформаційних ресурсів від внутрішніх і зовнішніх загроз;
- організовані дії, що забезпечують узгодженість функціонування всіх служб, підрозділів та співробітників з метою усунення різних загроз діяльності підприємства;
- включає певну сукупність взаємопов'язаних елементів (заходів організаційно-економічного і правового характеру), які при досягненні підприємством основних цілей бізнесу забезпечують його безпеку від реальних або потенційних загроз, що можуть призвести до економічних втрат.

Проблеми власної економічної безпеки виникають перед кожним підприємством не тільки в кризові періоди, але і при роботі в стабільному економічному середовищі. При цьому комплекс розв'язуваних цільових задач має істотну відмінність.

У режимі стійкого функціонування підприємство при вирішенні завдань своєї економічної безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального ритму виробництва і збуту продукції, на запобіганні матеріального і/або фінансового збитку, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації і руйнування комп'ютерних баз даних, на протидії недобросовісній конкуренції і протиправним проявам.

Виробнича сфера ефективно працюючого підприємства, якщо вона вчасно піддається необхідній модернізації, не є джерелом економічного неблагополуччя (економічної небезпеки) як для колективу підприємства і його власників, так і для тих агентів ринку, які користуються продукцією підприємства, тобто його суміжників і споживачів.

У кризові періоди найбільшу небезпеку для підприємства представляє руйнування його потенціалу (виробничого, технологічного, науково-технічного і кадрового), як головного чинника життєдіяльності підприємства, його можливостей. При цьому умови господарювання такі, що не забезпечується здатність потенціалу до відтворення. Ресурси для цього підприємство може здобувати тільки виходячи з результатів своєї діяльності (точніше – амортизаційних відрахувань і прибутку), а також за рахунок позикових коштів. Обидва ці джерела інвестицій у кризовій ситуації у підприємства, як правило, виявляються перекриті.

Жодне підприємство не може відчувати себе в економічній безпеці, якщо його продукція не затребувана ринком; жодне підприємство, яке виробляє засоби виробництва, не може відчувати себе в безпеці, якщо відбувається тривалий спад в технологічному розвитку країни.

Сучасні умови господарювання у переважній більшості не дають можливості забезпечення економічної безпеки лише за рахунок забезпечення поточної та потенційної результативності діяльності – необхідна спеціальна організація діяльності щодо цілеспрямованого забезпечення економічної безпеки підприємства зі створенням окремої системи економічної безпеки, яка об'єднує в своєму складі всі зацікавлені структурні підрозділи і служби.

Як складна соціально-економічна система, система економічної безпеки суб'єкта господарювання має індивідуальні особливості і еволюціонує під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів загроз економічній безпеці, які прямо або побічно впливають на економічну безпеку, ступінь захищеності об'єктів безпеки [2, с. 156].

Причини загроз економічній безпеці підприємств багато в чому обумовлені не тільки їх внутрішніми помилками, але і помилками в області управління з боку держави.

Несприятливими чинниками відносно економічної безпеки підприємств можуть стати:

- втрата позицій на ринку і скорочення кількості вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції країни;

- зростання ресурсомісткості виробництва внаслідок збільшення цін на енергоресурси;

- поширення тіньового та необлікованого секторів;

- зниження рівня конкурентоспроможності економіки внаслідок неналежної інноваційної активності вітчизняних підприємств;

- аморфність поточної науково-промислової політики;

- високоризикова кредитно-грошова політика уряду в банківській сфері, на фондовому і валютному ринках, неефективна податкова система;

- руйнування системи відтворення виробничого потенціалу (в першу чергу, його активної частини) внаслідок низької інвестиційної активності;

- зростання інфляції і відсутність нормального інвестиційного клімату в реальному секторі економіки, надання переваги поточним витратам на шкоду капітальним;

- створення умов, що сприяють присвоєнню та вивезенню фінансових ресурсів за кордон;

- втрата державного контролю природних монополій, ослаблення регулюючої ролі держави в їх ціновій політиці;

- слабка вбудованість в світову економіку (невідповідність науково-технічного рівня більшості видів промислової продукції передовим зарубіжним зразкам, низька частка іноземних субсидій у національному багатстві) [3; 4].

Серед чинників, які сприятимуть зміцненню економічної безпеки підприємств, найвагомішими є:

- підвищення рівня доступності підприємств до фінансово-кредитних ресурсів;
- зниження рівня енерго- та ресурсомісткості вітчизняного виробництва, підвищення конкурентоспроможності підприємств;
- популяризація продукції вітчизняних підприємств на зовнішньому ринку;
- розвиток інвестиційної активності підприємств;
- підвищення якості системи управління підприємствами;
- посилення фізичної безпеки та захищеності підприємств, їх персоналу, безпосередньо підприємців та комерційної інформації підприємств;
- удосконалення системи захисту права власності;
- загальноекономічна стабілізація та підвищення платоспроможності населення [3].

Усвідомлення чинників, які постійно впливають на економічну безпеку підприємств, дає змогу врахувати їх під час формування політики державного регулювання розвитку підприємництва та підвищити таким чином її ефективність.

Список використаних джерел:

1. Христенко Л. М. Зв'язок конкурентоспроможності та економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Л.М. Христенко, А.І. Михайліченко. – Режим доступу : http://thesis.at.ua/publ/2014_r_bezpekoznavstvo_teorija_ta_praktika_15_03_15_04/khristenko_l_m_mikhajlichenko_a_i_zv_jazok_konkurentos_promozhnosti_ta_ekonomichnoji_bezpeki_pidpriemstva/10-1-0-326.
2. Орлик О. В. Аналіз факторів впливу на економічну безпеку підприємств та методи захисту від загроз і нейтралізації їх наслідків / О. В. Орлик // Тренди та інновації в сучасній економіці : Колективна монографія / За ред. О. С. Іванілова. – Харків : ХНУБА, 2015. – С. 154-165.
3. Передумови та чинники економічної безпеки підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/1176032060975/ekonomika/>

peredumovi_chinniki_ekonomichnoyi_bezpeki_pidpriyemnitskoyi_diyalnosti.

4. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития [Электронный ресурс] / М. А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – Режим доступа : <http://www.mevriz.ru/articles/2000/2/1507.html>.